

är förenlig med städernas och regionernas utveckling, samtidigt som unionen aktivt är engagerad i de europeiska medborgarnas

livskvalitet. Detta sammanfattar de utmaningar som framtiden medför.

Bryssel den 21 oktober 1999.

*Ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Prioriterade miljömål för jordbruket inom ramen för det mångfunktionella jordbruk som beskrivs i Agenda 2000"

(1999/C 368/20)

Den 28 januari 1999 beslutade Ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 23.3 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande "Prioriterade miljömål för jordbruket inom ramen för det mångfunktionella jordbruk som beskrivs i Agenda 2000"

Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som fick uppdraget att förbereda ärendet, antog sitt yttrande den 28 september 1999. Föredragande var Sergio Colombo.

Vid den 367:e plenarsessionen den 20–21 oktober 1999 (sammanträdet den 20 oktober) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 93 röster för, 1 röst emot och 4 nedlagda röster.

1. Inledning

1.1. Vid toppmötet i Berlin den 24–25 mars 1999 presenterade Europeiska rådet det som de själva hade definierat som "en rättvis och meningsfull reformering av den gemensamma jordbrukspolitikerna. Innehållet i reformen kommer att säkerställa att jordbruket är multifunktionellt, hållbart, konkurrenskraftigt och utsträckt över hela Europa, inbegripet regioner med särskilda problem, att det har kapacitet för landskaps- och naturvård och väsentligt bidrar till landsbygdens livskraft, att det möter konsumenternas farhågor och krav i fråga om livsmedlens kvalitet och säkerhet, miljöskydd och skydd av djurens välbefinnande." (1)

1.2. Reformen tar mest upp innehållet i förordning (EEG) nr 2078/92 (2) som antogs som en kompletteringsåtgärd för att främja spridning av miljövänligare jordbruksmetoder och kompensera jordbrukarna för miljövänliga insatser. Denna förordning föreskriver frivillig anslutning av jordbrukare i form av individuella avtal genom att erbjuda finansiella medel

för att uppfylla särskilda tekniska och produktionsrelaterade krav eller utveckla vissa naturresurser på gårdarna. Detta har hittills utgjort det viktigaste operativa instrumentet för att säkerställa grundläggande integration av miljödimensionen i jordbrukspolitikerna.

1.2.1. Den viktigaste nyheten inom ramen för åtgärdspaketet Agenda 2000 och i de nyligen godkända förordningarna rör definitionen av ett antal gemensamma regler för direkta betalningar till jordbrukarna inom ramen för GJP:s stödsystem. Medlemsstaterna skall anta åtgärder som de anser vara lämpliga inom miljöområdet med hänsyn till de särskilda villkor som rör jordbruksmark och jordbruksproduktion. Dessa åtgärder kan innefatta beviljande av stöd i utbyte mot miljöinsatser inom jordbruket och fastställande av tvingande miljökrav av allmän karaktär eller särskilda miljökrav som skall uppfyllas för att jordbrukarna skall kunna dra nytta av direkta betalningar. Medlemsstaterna måste utforma lämpliga sanktioner som är anpassade till hur allvarliga de ekologiska effekter är som följer av bristande tillämpning av regler för god praxis inom jordbruket. Dessa regler skall ha utformats enligt harmoniserade standarder i medlemsstaterna efter samråd med yrkesorganisationer inom jordbruket. Om de särskilda kraven inte är uppfyllda kan stödet enligt reglerna minskas eller i vissa fall upphävas.

(1) Europeiska rådet i Berlin den 24–25 mars 1999. Ordförandeskapets slutsatser. DOC/99/1 av den 26 mars 1999.

(2) Senare förordning (EG) nr 1257/99, EGT L 160, 26.6.1999.

1.2.2. I denna fråga hänvisar kommittén till sitt yttrande som antogs den 10 september 1998⁽¹⁾ och uppmärksammar den rad beslut som fattats på området samt kommissionens meddelande om "Ett hållbart framtida jordbruk"⁽²⁾.

1.3. Kommittén konstaterar att denna del av reformen ligger i linje med ESK:s tidigare yttranden, i synnerhet med det yttrande som utarbetades på basis av initiativrätten, och som antogs den 14 september 1994 med stor och avgörande majoritet i ämnet "Kontrakt mellan jordbruk och samhälle"⁽³⁾.

1.4. Med utgångspunkt i "Granadadokumentet"⁽⁴⁾ (från november 1992) framhålls gemenskapsjordbrukets multifunktionella karaktär i yttrandet. Dessutom identifieras de faktorer som är viktiga för ett "kontrakt" mellan jordbrukare, landsbygd och samhälle inom EU.

1.5. På så sätt upprepades till stor del kommitténs synpunkter från de två yttrandena i september 1988 om kommissionens meddelanden "Lantbrukssamhällets framtid" och "Miljö och jordbruk"⁽⁵⁾; det vill säga att inför den radikala omvandlingen av EU:s traditionella lantbruk måste jordbruket upprätthålla sin grundläggande och centrala roll i lantbrukssamhället genom att såväl säkerställa att befolkningens grundläggande behov tillfredsställs kvantitativt och kvalitativt som att naturen och miljön bevaras.

1.6. Kommittén framhöll redan då hur det ömsesidiga beroendet mellan jordbruk och miljö kräver effektiva riktlinjer för jordbruksproduktion och främjande av lantbrukssamhället inom ramen för ömsesidig förståelse mellan jordbruksproducenter och andra grupper i samhället, särskilt konsumenterna.

1.7. Kommittén fastslog sålunda att det viktigaste instrumentet för ömsesidig förståelse mellan jordbruk och samhälle utgörs av en samstämmig satsning på lantbruksutveckling som baseras på den mängd funktioner som utförs inom jordbruket; särskilt jordbrukets förmåga att svara mot kollektivets produktiva, sociala och miljömässiga behov.

(1) EGT C 407, 28.12.1998. ESK:s yttrande om "Begränsning av direkt inkomststöd (Agenda 2000)".

(2) KOM(1999) 22 slutlig.

(3) EGT C 393, 31.12.1994, s. 86. Ej officiell titel.

(4) "Granadadokumentet" är slutsatserna från det 6:e seminariet om jordbrukslagstiftning inom gemenskapen som hölls i Granada den 27–28 november 1992, under ledning av sakkunniga i jordbruks- och gemenskapslagstiftning, för europeiska forskare och gemenskapens institutioner. Texten till "Granadadokumentet" finns som bilaga till kommitténs yttrande om "Kontrakt mellan jordbruk och samhälle".

(5) KOM(88) 501 slutlig av den 28 juli 1988 och dok. KOM(88) 338 slutlig av den 8 juni 1988. ESK:s yttrande: EGT C 298, 27.11.1988 ss. 32 och 40. (Lantbrukssamhällets framtid) och Roger Burnel (Miljö och jordbruk). Ej officiella titlar.

1.7.1. I huvudsak uppmanas jordbrukarna att se till att uppnå målen när det gäller mark-utvecklingsmetodernas kompatibilitet och förenlighet med skyddet av landskapet och miljön tillsammans med markens avkastningskrav. Nya tjänster kommer att kunna tillföras genom ett konkurrenskraftigt och lönsamt jordbruk som är förenligt med miljön eller i jämvikt med natur-resurserna, när det gäller användning och skydd, genom att deras förmåga att förnyas och den ekologiska stabiliteten säkerställs.

1.7.1.1. Mot bakgrund av detta kan man definiera "multifunktionellt jordbruk", det vill säga verksamhet som sträcker sig långt utöver allmän livsmedelsproduktion.

1.7.1.2. Begreppet "multifunktionellt jordbruk" baseras på slutsatserna från Europeiska rådets möte i Luxemburg den 12–13 december 1997, enligt vilka:

"Unionen har viljan att fortsätta att utveckla den nuvarande europeiska jordbruksmodellen och att samtidigt eftersträva större intern och extern konkurrenskraft. Det europeiska jordbruket måste såsom ekonomisk sektor vara multifunktionellt, hållbart, konkurrenskraftigt och fördelat på hela det europeiska territoriet, inbegripet de regioner som har särskilda problem. Det är lämpligt att fortsätta, fördjupa, anpassa och komplettera den reformprocess som inleddes 1992 genom att utvidga den till att omfatta Medelhavsproduktionen. Reformen bör leda till lösningar som är ekonomiskt sunda och livskraftiga, socialt acceptabla och som möjliggör rimliga inkomster samt full balans mellan produktionssektorer, producenter och regioner och undviker snedvridning av konkurrensen⁽⁶⁾."

1.7.1.3. I vilket fall som helst måste man skilja mellan "multifunktionalitet" och "kompletterande verksamheter". Det sistnämnda avser fall där jordbrukaren också idkar annan verksamhet (hantverk, handel eller är arbetstagare) vilket i själva verket innebär att odling och uppfödning bara upptar en del, men inte hela jordbrukarens arbetstid. Man beaktar alltså att landsbygdsutveckling upprätthålls av verksamhet och tjänster som ligger utanför jordbruket eller av kompletterande eller alternativa inkomstkällor, som kan vända avfolknings-tendensen och gynna den ekonomiska livskraften och livet på landet.

1.7.1.4. Genom multifunktionaliteten⁽⁷⁾ uppmanas jordbrukaren att anta nya uppgifter i form av dels traditionell och dels innovativ verksamhet som är förenlig med jordbrukets utveckling, dock utan att — där det finns olika bestämmelser i den nationella lagstiftningen — de särskilda skatte-, socialförsäkrings-, och pensionsvillkoren påverkas.

(6) Europeiska rådet i Luxemburg den 12–13 december 1997 — ordförandeskapets slutsatser. SN 400/97 (punkt 40).

(7) För en grundligare definition av begreppet mångfunktionellt jordbruk se yttrandet om "En politik som främjar den europeiska jordbruksmodellen".

1.8. Till skillnad från traditionella åtgärder som enbart syftar till att förbättra produktionsstrukturerna och som ofta tolkas som en form av jordbruksstöd på skattebetalarnas bekostnad, anser kommittén att miljöåtgärder inom jordbruket uppmanar till ökat solidaritetstänkande från det civila samhällets sida gentemot jordbruket.

1.9. ESK ser positivt på hur denna ståndpunkt till stor del delas, först i slutsatserna från Europeiska konferensen om landsbygdsutveckling som hölls i Cork i november 1996 — där hållbar landsbygdsutveckling uppgavs vara en av EU:s prioriteringar och grund för all regionalpolitik, bland annat för att vända avfolkningstendensen och främja sysselsättningen — och sedan i jordbrukskapitlet i "Agenda 2000"⁽¹⁾ där kommissionen genom att presentera en europeisk jordbruksmodell bekräftade den viktiga miljöfunktion som jordbrukssektorn sedan mycket länge har på grund av att jordbruket är den viktigaste formen för utnyttjande av jordarna.

1.9.1. Det bör preciseras att kommittén, trots den uppskattning som uttryckts här om ståndpunkterna i "Agenda 2000", inte på något sätt avser att ta avstånd från sin kritiska bedömning totalt sett och per produktionssektor i olika yttranden om jordbrukskapitlet i "Agenda 2000" och om de enskilda reformförslagen när det gäller GOM som hör samman med denna fråga⁽²⁾.

1.10. Enligt "Agenda 2000" kommer politiken för inkomststöd i allt högre grad att vara beroende av de tjänster som jordbrukarna kan tillhandahålla samhället, och jordbrukssektorns konkurrenskraft måste kopplas till produktionsteknik som kan ta tillvara naturresurserna, minska och där det är möjligt undvika miljöförorening samt leverera kvalitetsprodukter.

1.10.1. Medan det traditionellt dominerande kravet att öka livsmedelsproduktionen minskar öppnas möjligheter för nya alternativ inom jordbruket för samhällets bästa genom att hållbara metoder tillämpas inom jordbruket och produkternas egenskaper och kvalitet förbättras.

1.10.2. Dessutom föreskrivs att stöd skall beviljas i utbyte mot direkta miljöinsatser inom jordbruket genom att det enkla

systemet med arealuttag (jordar tas ur produktion) överges och ersätts med stöd i förhållande till prestation av tjänster för aktivt bevarande av jordarna.

1.10.3. Kommittén framhåller att det är nödvändigt att undvika oberättigade snedvridningar av konkurrensen till följd av påtvingade miljökrav eller förstärkta skyddssystem som begränsar möjligheterna till att utnyttja jordarna på lämpligt sätt. Dessutom behövs det utarbetas ett antal regler för bästa jordbrukspraxis som både säkerställer att de allmänna och särskilda miljökraven observeras för att jordbrukarna skall kunna dra nytta av direkt ersättning enligt GJP-reformen.

1.10.4. GJP håller i korthet på att utvecklas till en förfinad politik som avser hela landsbygden, vilken inte längre skall betraktas som bakåtsträvande och mindre betydelsefull, utan som ett område som skall ses mot bakgrund av de möjligheter som erbjuds när det gäller att förbättra livskvaliteten och att använda naturresurserna klokt och rationellt.

1.11. Mot bakgrund av EU:s avsikt att mer konsekvent och effektivt än tidigare uppvärdera jordbruksarbete och aktiviteter för att skydda och förvalta markområden samt att främja ytterligare spridning av miljövänlig produktionsteknik inom jordbruket, avser kommittén med detta yttrande att bidra till utformning av:

- Mer direkta målsättningar för att skydda landsbygden, förebygga skador på miljön och bevara naturresurserna, vilkas resultat skulle bli att den ekonomiska verksamheten säkerställs, i synnerhet i bergsregionerna och i andra naturligt eftersatta regioner, och att nuvarande och kommande generationer kan finna sysselsättning och bo kvar.

- Prioriterade åtgärder för att i högre grad främja de traditionella livsmedlens kvalitet och särskilda egenskaper för att svara mot de krav som samhället riktar mot jordbruket när det gäller produkternas kvalitet, säkerhet och ekologiska hållbarhet.

- Nödvändigt stöd för att jordarna skall kunna bevaras och det europeiska jordbruket skall kunna uppvärderas genom att miljöskydd kopplas samman med behovet av att öka produktionsystemets effektivitet inom EU inför den ökade konkurrensen på världsmarknaderna.

⁽¹⁾ KOM(97) 2000 slutlig av den 15 juli 1997.

⁽²⁾ EGT C 73, 9.3.1998 s. 71. ESK:s yttrande om "Jordbruksaspekter på kommissionens meddelande 'Agenda 2000'". EGT C 284, 14.9.1998, s. 55. ESK:s yttrande om "Den gemensamma marknaden för spannmål (Agenda 2000)". EGT C 407, 28.12.1998, s. 196. ESK:s yttrande om "Den gemensamma organisationen av marknaden för nötkött (Agenda 2000)". Samma dok., s. 203. ESK:s yttrande om "Den gemensamma organisationen av marknaden för mjölk och mjölkprodukter (Agenda 2000)". Samma dok., s. 208. ESK:s yttrande om "System för direkt stöd (Agenda 2000)". Samma dok., s. 210. ESK:s yttrande om "Stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) (Agenda 2000)". Samma dok., s. 221. ESK:s yttrande om "Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (Agenda 2000)".

2. Kraftigare målsättningar för att skydda landsbygden, förebygga miljöförstöring och bevara naturresurserna

2.1. Skydd av jordbruksmark

2.1.1. Mot bakgrund av de ständiga angreppen på miljö och den regionala identiteten har landsbygden offrats när naturliga livsmiljöer invaderas och traditionell vattenförvaltning och system för bevarande av jordarna riskerar att försämrans.

2.1.2. Bostadsområdenas fortsatta utbredning och lokalisering av andra bostäder — med tillhörande infrastrukturer — till områden med blomstrande jordbruksverksamhet har i synnerhet bidragit till att jordbrukets struktur rivits upp och till att städerna har kunnat erövra naturområden, vilket i sin tur har lett till betydande landskapsförändringar.

2.1.2.1. Kommittén betonar att landsbygden inte kan fortsätta att betraktas som markreserv, utan den måste bli en integrerad del i ett enda program för markutnyttjande som styr planeringsprocessen på olika nivåer genom att planeringsmyndigheterna respekterar avsedda ändamål och syften med bestämda områden.

2.1.3. Effekterna av att många jordbruk läggs ner och att hela områden avfolkas och överges är lika allvarliga som effekterna av miljöförstörelsen. Därför anser kommittén att det är betydelsefullt att främja och tillhandahålla lämpligt stöd till hållbart jordbruk på familjedrivna gårdar som ett medel att aktivt förvalta landsbygden. Gårdarna skall leverera tillräckligt med varor av god kvalitet samtidigt som den ekologiska balansen mellan alla ekosystemets befintliga faktorer upprätthålls. Dessutom skall de hjälpa till att bevara naturresurserna som unika och oersättliga offentliga tillgångar.

2.1.3.1. När det gäller att uppmuntra ungdomsföretagande måste liknande stödåtgärder införas, särskilt med avseende på etablering och utvidgning av produktionsenheter, till exempel genom att särskilda kredit- och skattebestämmelser tillämpas. På nationell nivå måste beviljande och tilldelning av stöd reserveras särskilt för inrättande av kooperativ för att möta efterfrågan på tjänster inom miljösektorn och förbättra villkoren för bearbetning och marknadsföring av produkter.

2.2. Särskilda åtgärder för eftersatta regioner och bergsregioner

2.2.1. Med tanke på de strukturella och naturliga skillnaderna mellan olika jordbruksregioner och kravet på att sammankoppla miljöskyddsåtgärder med förnyelsen av landsbygdsekonomin, fäster kommittén särskild uppmärksamhet vid eftersatta regioner eller regioner som karaktäriseras av lågproduktivt jordbruk till följd av svåra naturförhållanden och låg befolkningstäthet eller avfolkningstendenser, vilket i synnerhet

är utmärkande för bergsregionerna. I eftersatta regioner som, trots vackra landskap och djurliv, kännetecknas av lågkonjunkturen måste de offentliga insatserna för att förändra de sociala strukturerna och omfördela inkomsterna inriktas på att å ena sidan säkerställa offentliga tjänster (skolor, sjukhus och transporter) — även där de inte är ekonomiskt försvarbara — och å andra sidan på att koncentrera investeringar och främja utveckling av miljövänliga produktionsinitiativ, eftersom miljöns fortlöpande förändring leder till katastrofala jordskred, översvämningar och andra naturkatastrofer.

2.2.2. Mot bakgrund av jordbrukets centrala betydelse när det gäller att framhäva eftersatta regioner och avfolkningsregioner och i kraft av dess samverkan med naturresurserna, anser kommittén att det inom ramen för ökad social solidaritet är nödvändigt att förstärka de offentliga utvecklingsinsatserna inom dessa områden. Målet skall vara levande gårdar där produktionskapaciteten utnyttjas fullt ut och familj jordbruken skall uppmuntras genom att de traditionella värdena erkänns. Detta kommer att gynna samhällets intresse av att främja en miljö där människan står i centrum.

2.2.3. När det gäller bergsjordbruket bör man främja olika slag av kvalitetsmärkning och värdehöjande åtgärder för typiska jord- och skogsbruksprodukter.

2.3. Mångsidigt utnyttjande av naturparker och naturreservat

2.3.1. Det finns en tendens att skydda regionalt betydelsefulla områden för att slå vakt om naturen och bevara kulturella värden på landsbygden.

2.3.2. Med tanke på alla de invecklade omständigheter som styr jämvikten i naturen måste kommittén dock precisera att bevarande av områden inte nödvändigtvis innebär att de aldrig skall utnyttjas, utan snarare att man måste finna rätt villkor för balanserad samverkan.

2.3.2.1. I detta sammanhang framhåller kommittén att det är nödvändigt att naturparker och naturreservat utnyttjas mångsidigt och inte bara betraktas som öar i landskapet eller skyddsområden som undantagits från utvecklingsprogram, utan som platser för forskning och försök, där detta är möjligt, när det gäller att integrera människa och miljö.

2.3.3. Kommittén påpekar att dessa områdets särskilda egenskaper kan utnyttjas för andra ändamål än bara naturskydd, till exempel när det gäller de lokala samhällenas ekonomiska utveckling genom att lämpliga former för turism och traditionell verksamhet inom jordbruk, skogsbruk och boskapsskötsel främjas enligt hållbara metoder.

2.4. Bevara den biologiska mångfalden

2.4.1. Mot bakgrund av miljöförstöringen och den ökande utarmning på genetisk nivå när det gäller arter och ekosystem på grund av naturens minskade förmåga att genetiskt förnya sig, anser kommittén att de viktigaste faktorerna när det gäller skydd av naturens mångfald består i att ekosystemen och de naturliga livsmiljöerna bevaras samt att arterna gynnas i sina naturliga miljöer.

2.4.2. Det måste dock påpekas att bevarande av den biologiska mångfalden kräver dels skydd av ekosystem, djur- och växtarter och dels att det grundläggande målet för hållbar utveckling uppnås enligt modeller och förfaranden som ger tid för naturresurserna att förnya sig.

2.4.3. I detta avseende betonar kommittén att jordbruket har en särskild roll dels när det gäller att bidra till en korrekt förvaltning av markområdena genom att bekämpa miljöförstöring och dels när det gäller att upprätthålla livsmiljöer och samverkan mellan olika ekosystem i syfte att åstadkomma ett hållbart utnyttjande av naturresurser och en respektfull utveckling av mångfalden när det gäller djur och växter.

2.4.4. En stödstrategi när det gäller åtgärder som respekterar den biologiska mångfalden kan dessutom leda till ytterligare investeringar inom jordbrukssektorn genom att de ekonomiska möjligheterna till förbättrat mervärde ökar, produktionssortimenten blir större, tjänsteutbudet breddas i samband med att den naturliga miljön utnyttjas och allmänheten kan vistas där under fritiden.

2.5. Föreslagna åtgärder för att återställa och gynna bosättning och lokala tjänster

2.5.1. Framför allt anser kommittén att det är nödvändigt att bromsa flykten från landsbygden och förbättra livskvaliteten genom att främja sysselsättning, särskilt i regioner med hög arbetslöshet (bergsregioner och andra naturligt eftersatta regioner). Detta skall bland annat ske genom att:

- Inrätta och anpassa administrativa tjänstenätverk efter de kvalitetsnivåer som krävs för att främja information om produktiv turism- och övernattningsverksamhet.
- Bedriva regionalt underhållsarbete med avseende på skogstillgångar genom särskilda insatser för att förebygga och skydda mot skogsbränder och för att upprätthålla vattenförvaltningen.
- Införa kreditpolitiska åtgärder och administrativa förenklingar när det gäller att etablera lokala jordbruk där produktionen till största delen skall vara inriktad på att främja lokala odlingsystem och mångfald genom val av typiska produkter och kvalitet som hör samman med lokal kultur och tradition.

— Utveckla förnybara energikällor genom att investera i teknik för produktion av vind- och solenergi samt biomassa.

— Investera i transporttjänster där olika transportsätt används.

— Stödja odlings- och uppfödningmetoder som främjar den biologiska mångfalden.

2.5.2. Kommittén anser dock att utvecklingspolitiken på landsbygden skall följa subsidiaritetsprincipen genom att främja landsbygdsamhällellens traditioner och kultur samt den regionala mångfalden.

2.5.3. Utvecklingen på landsbygden bestäms av specifika lokala socioekonomiska och fysiska villkor och kräver följaktligen differentierade åtgärder. Därför föreslås en modell som överensstämmer med den ursprungliga produktionen med särskild betoning på kvalitet och de särskilda lokala varor som produceras genom miljövänlig teknik och där djurens välbefinnande har en central roll.

3. Prioriterade åtgärder för att främja kvalitet och särskilda livsmedel mer effektivt

3.1. Den ökade efterfrågan på miljövänliga produkter som medför att marknads-konkurrensen grundas på produktdiversifiering istället för på minskade produktions-kostnader kan säkert skapa ett gynnsamt klimat för särskilda lokala produkter.

3.1.1. Dessa produkter öppnar nya möjligheter genom vilka jordbruket skulle kunna återknyta kontakten med kunden genom att uppfylla kundens önskemål och behov samt genom att anta en mer framträdande roll som ansvarig för produkten.

3.1.2. Att skydda operatörernas och medborgarnas hälsa och säkerhet måste vara en av teknikleverantörernas prioriterade målsättningar för jordbruken.

3.1.2.1. De sanitära reglerna måste skydda medborgarnas hälsa, men också beakta att jordbruksmetoderna inte behöver vara identiska med de metoder som tillämpas vid industriproduktion.

3.2. Kvalitetsproduktion kan leda till att följande målsättningar uppnås:

- Maximering av produktionen upphör att vara den enda målsättningen genom att mervärdet för slutkonsumenten beaktas, det vill säga genom en uppvärdering av produktens kvalitet.

- Stöd till utveckling av lokala system genom att befintliga mänskliga och naturliga resurser inom ett visst område främjas samt till traditioner och lokala sedvänjor.
- Ökad jämvikt inom jordbruks- och livsmedelssektorn genom utveckling av lokal verksamhet i marknadsnischer som eftersöks av mer sofistikerade kunder.
- Lokala yrken och kunskaper bevaras genom att lokal hantverksverksamhet integreras i det multifunktionella jordbruket.
- Livsmedelsproduktion med särskilda smak- och luktegenskaper säkerställs som inte alltid förekommer i massproduktionen.

3.3. Högkvalitativa jordbruksprodukter måste därför prioriteras med tanke på de positiva effekterna när det gäller följande:

- Konsumenternas hälsa och säkerhet samt kraven på miljömässig renhet.
- Produktbeskrivningens överensstämmelse med produkten på hyllan.
- Produktens grundläggande egenskaper är beständiga.
- Produktionsteknik.
- Miljöskydd genom minskad användning av gödningsmedel och växtskyddsmedel samt införande av integrerade jordbrukssystem.
- Kompletterande verksamhet (turism, hantverk, handel etc.) på lokal nivå.
- Kopplingen till den lokala regionen.

Dessa aspekter kan uppskattas av medborgarna, som ju är skattebetalare och konsumenter, på grund av att de får en kännbar positiv inverkan på livskvalitet, hälsa och mathållning.

3.3.1. Genom att garantera en produkts geografiska ursprung i form av konsumentinformation kan särskilda produkter marknadsföras som unika när det gäller produktionscykel och lokala villkor, vilket höjer dess värde hos konsumenten.

3.3.1.1. Det måste klargöras att när det finns starka band med en viss region skall produktens märkning kunna innehålla hänvisningar till ett visst geografiskt ursprung och särskilda odlings- och produktionsmetoder även om det inte finns någon särskild gemenskapscertifiering⁽¹⁾.

3.3.1.2. Förslaget syftar till att uppvärdera produkter från områden som sträcker sig utöver de lokala och regionala parametrar som vanligtvis används vid skyddad ursprungsbe-teckning eller geografisk beteckning, och som går utöver konceptet med lokala specialiteter genom att deras ursprungs-beteckning eller nationella varumärke erkänns.

3.3.1.3. Dessa produkter som i själva verket är avsedda för masskonsumtion via stora distributionskedjor måste dock svara mot konsumenternas krav på särskilda kvalitetsegenskaper, geografiskt ursprung och de garantier som den lokala jordbruks- och livsmedelssektorn ger.

3.3.1.4. Kommittén anser att de högkvalitativa jordbruks-produkternas starka lokala för-ankring dels bidrar till att behålla en dominerande del av mervärdet inom de lokala samhällena och dels kräver och främjar utveckling av angrän-sande ekonomiska sektorer (turism och hantverk) genom att ytterligare stimulera landsbygdsutveckling via särskilda och innovativa investeringar (inom kvalitet, säkerhet och miljö).

3.4. *Kommitténs rekommendationer för att utveckla skydd för naturresurser och möjligheter till styrning parallellt med kompletterande initiativ till produktion*

3.4.1. Mot denna bakgrund uppmanas även producent-organisationerna att spela en avgörande roll för att marknads-föra produkter, tillämpa lämpliga standarder och tekniker, etablera kontroller och upprätthålla standarder och öka medvetandet om den lokala produktens unika egenskaper.

3.5. Kommittén menar även att lokala myndigheter kan samarbeta med producent-organisationer för att utveckla produktion som motsvarar målen att skydda och utveckla natur-resurser, som till exempel följande:

- Inleda utbildningsinitiativ (redan i grundskolan) för att förbättra möjligheterna till lokal sysselsättning.
- Inrätta stödprogram som skräddarsytt för lokala företag och ge finansiellt stöd till företag.
- Återupprätta lokal ekonomisk verksamhet (traditionellt hantverk och produktionstekniker).
- Utnyttja turismens potential genom att utveckla högkvali-tativa lokala produkter som har samband med specifika regionala företeelser.
- Upprätta externa nätverk för marknadsföring för lokalt tillverkade högkvalitetsprodukter, även genom att utnyttja ny teknik.

⁽¹⁾ Skyddad ursprungsbe-teckning eller skyddad geografisk beteckning.

— Införa en ny sysselsättningspolitik som främjar tjänster som ges av lantbrukare, till exempel återställande och bevarande av odlingsmark.

4. Incitament som krävs för att upprätthålla arbete med att bevara odlingsmark och öka produktionssystemets effektivitet

4.1. Att ge jordbruket nya tekniska mål, att byta fokus från kvantitet till kvalitet kommer att innebära att man måste erkänna de varor och tjänster som är förbundna med speciella drag hos åkerjordbruk och djuruppfödning, liksom skogsbruk, särskilt där traditionella former av jordbruk kommer att användas.

4.2. Att jordbruken är regionalt spridda gör det nödvändigt att bedöma hur de bidrar till att skydda naturresurser och till att skydda och stärka det sociala och kommersiella nätverket i den lokala ekonomin.

4.3. För närvarande är de praktiska åtgärder och den finansiella uppbackning som inriktas på detta otillräckliga och ineffektiva.

4.3.1. En uppskattning av när miljöskydd skall upphöra att vara en frivillig uppgift och övergå till att bli en betald tjänst återstår fortfarande att göra.

4.4. Endast genom att ett multifunktionellt jordbruk erkänns kan relationen mellan produktionsprocessen och miljön slutligen ändras. Under tiden måste naturresurser behandlas både som en miljömässig produktionsfaktor och en allmännyttig tillgång som ligger till grund för lokal välfärd.

4.4.1. Resultatet bör bli att en mer balanserad förståelse av de gränser som styr användningen av naturresurser i produktionen främjas, samtidigt som deras produktivitet ökas.

4.5. Effektiva statliga interventioner är kopplade till kontinuiteten hos kompletterande åtgärder. Negativa faktorer som styr lokal tillämpning måste elimineras i syfte att införa miljömässigt hållbara metoder och beteendemönster. De nya instrumenten för jordbrukspolitiken måste införas i sin helhet för att skapa nya möjligheter till sysselsättning i jordbruksområdena.

4.5.1. Att döma av erfarenheterna hittills löper de nuvarande kompletterande åtgärderna, även om de fortsätter med ökat finansiellt stöd, följande risker:

— Om inte tillräckligt görs för att korrigera den ekologiska obalansen i användningen av naturresurser i intensivt jordbruk kommer den miljöförsämring som blir följden att bli dyrbar.

— Arten och omfattningen av incitament som ges till deltidsjordbruk kommer inte vara tillräckligt för att hindra människor från att lämna jordbruket.

4.5.2. Med tanke på detta uttrycks det därför i förslaget Agenda 2000, som redan antagits och omarbetats till ett regelverk, ett erkännande av jordbrukarnas roll som miljövärdare och förvaltare av landsbygden, och större tyngd ges åt direkt gemenskapsstöd, modernisering av landsbruken och bättre lönsamhet.

4.6. Behovet att bedöma externa effekter och vidta åtgärder för att bekämpa negativa effekter och främja positiva är även det en central fråga.

4.6.1. Bland andra åtgärder borde ett samlat grepp på landsbygdsutveckling hjälpa till att öka inkomster och sysselsättning. Detta förutsätter ett mindre stelt och sektorsbaserat angreppssätt vad gäller sysselsättningspolitiken.

4.7. Möjliga initiativ omfattar:

a. Utmärkelser för

— att skydda och utveckla viltlivsstammen när det gäller utrotningshotade arter,

— att återställa landsbygden och miljön och göra den mer tillgänglig för allmänheten,

— att främja återväxt av skog och skydda mark mot skogsbränder,

— att anpassa boskapsskötsel i avsikt att minska miljöpåverkan samtidigt som djurens välfärd beaktas.

Dessa utmärkelser skall tilldelas mot bakgrund av objektiva kriterier och mätbara resultat.

b. Överenskommelser med lantbrukare att tillhandahålla tjänster vad gäller

— återställande av miljö,

— bevarande av den biologiska mångfalden,

— markbevaring och förvaltning,

— skydd av vatten och åtgärder vad gäller avrinningsområden.

c. Stöd för skydd av miljön och markområden.

d. Stöd för att främja bosättning av jordbrukare i jordbruksområden och bergsområden samt i andra naturmässigt missgynnade områden.

4.8. Stöd till den överenskomna politiken kan vara särskilt angeläget för att skydda platser som är av stort biologiskt värde, eftersom skötsel av naturparker och reservat i hög grad styrs av den jordbrukspolitik som ligger bakom den fysiska planeringen.

4.8.1. För att multifunktionellt jordbruk skall nå en mognadsfas måste den ekonomiska politiken åtminstone beakta följande aspekter:

- a) Skydd av de sociala nätverken och landsbygdsbefolkningens livskvalitet.
- b) En mångfald av styrmetoder, på grundval av varje områdes utvecklingsmöjligheter.
- c) Upprättande av en balans mellan offentliga och privata intressen vid användningen av naturresurser.
- d) Utvärdering av externa kostnader i företagens resultaträkningar.

5. En överenskommelse mellan jordbruket och myndigheterna för att skydda miljön

5.1. Det är kommitténs åsikt att man för att omforma lantbrukarnas roll måste bygga upp miljörelaterade tjänster och uppmuntra en större praktisk redovisningsskyldighet, som en del av ett miljöprogram.

5.1.1. I ljuset av detta hoppas kommittén att myndigheterna kommer att ingå lämpliga frivilliga avtal med enskilda lantbrukare eller lantbruksorganisationer om arbeten eller tjänster som avser skydd och förvaltning av jordbruk, skogsbruk och landsbygdsmiljö, vattenförvaltning, samt skydd och utveckling av miljö och landsbygd.

5.1.2. Dessa frivilliga avtal bör ange syftet och omfattningen av de allmänna regionala tjänster för skydd och förvaltning som skall tillhandahållas, tiden för avtalen och den ersättning som myndigheterna skall betala ut. För att förenkla och snabba på processen skall myndigheterna också vara fria att göra

föranstaltningar för direkt betalning för tjänster, förutsatt att arbetets omfattning är rimlig och att den ersättning som skall betalas inte överskrider ett givet värde.

5.1.3. Vidare bör särskild uppmärksamhet ägnas åt att öka lantbrukares kunskaper och färdigheter genom att öka yrkesstandarderna. Snabba förändringar av marknadsvillkor och teknik och utveckling av nya produkttyper kräver ett verkligt engagemang för vidareutbildning, forskning och stöd i syfte att göra miljövänligt jordbruk möjligt och effektivt förvalta marken.

6. Slutsatser

6.1. Kommittén anser att den kan spela en avgörande roll genom att bedöma hur hållbara resultaten av reformen av den gemensamma jordbrukspolitikerna är vad gäller att göra jordbruk och produktion så produktiva som möjligt. Sektorns framtid i praktiska termer måste ligga i att man koncentrerar sig på att komma igenom de nuvarande förändringarna av marknadspolitikerna i syfte att åstadkomma en integrerad, hållbar europeisk modell för jordbruk. Kommittén vill därför sträva efter att stödja tillämpningen av nya åtgärder för att utveckla landsbygden och att bidra till att nya kriterier för tilldelning av offentliga medel antas som kan svara mot problem som arbetslöshet och avfolkning av landsbygden. Kommittén kommer att stödja en politik för att ge infrastruktur stöd till lantbygdsområden och jordbruk, återta lokala produkters konkurrenskraft genom att visa på fördelarna med kvalitet och lokala specialiteter och öka inkomstnivåerna genom att ge jordbruksverksamheterna bredd, med mångfunktionellt jordbruk som det slutliga målet.

6.2. Kommittén vill att detta yttrande uppfattas som ett vägledande bidrag, som kan utvärderas i ljuset av de program som medlemsstaterna kommer att presentera avseende stöd till utveckling av landsbygden inom ramen för den nya förordning (EG) nr 1257/1999. Andra viktiga utvärderingsinstrument är också att vänta i samband med utarbetandet av miljöindikatorer för jordbruket, något som ministerråden i Cardiff och Wien föreslagit i syfte att integrera miljöskydd i alla politikområden. En första läsvärd studie om jordbruket och miljön har utarbetats i samarbete mellan Eurostat, GD Jordbruk och GD Miljö vid kommissionen. Kommittén hoppas att konkreta resultat kommer att föreligga före årsslutet till ministerrådsmötet i Helsingfors.

Bryssel den 20 oktober 1999.

*Ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI